

IN BERAAD

INFORMATIE VANUIT DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD VOOR SCHOLEN EN ONDERWIJSINSTELLINGEN

In de Vlaamse Onderwijsraad overleggen vertegenwoordigers uit het hele onderwijs-landschap en van de sociaal-economische en sociaal-culturele organisaties over het onderwijs- en vormingsbeleid. Op basis daarvan geeft de Vlor adviezen aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs en vorming en aan het Vlaams Parlement.

Onderwijsbeleid in bijzondere tijden

De nooit geziene gezondheids crisis als gevolg van het coronavirus heeft onze samenleving grondig door elkaar geschud. Ook het onderwijs werd van de ene dag op de andere op zijn kop gezet. De plotse sluiting en de geleidelijke herstart plaatsten ons allemaal voor complexe uitdagingen. Scholen en instellingen, onderwijspersoneel, CLB, leerlingen, studenten, cursisten, ouders,...: alle betrokkenen bij onderwijs zijn in een andere en vooral nieuwe versnelling moeten schakelen. En dat heeft van iedereen heel wat organisatie, creativiteit en flexibiliteit gevraagd. Ondanks de moeilijke en dikwijls zeer onvoorspelbare omstandigheden zagen we op het terrein enorme inspanningen om onderwijs zo goed mogelijk te blijven garanderen voor iedereen, ook voor de meest kwetsbare groepen.

De stem van alle betrokkenen

Om de organisatie van het onderwijs te verzekeren, heeft de overheid bij het begin van de crisis op zeer korte termijn maatregelen moeten nemen. Onderwijsminister Weyts bracht de onderwijsverstrekkers en de vakbonden bijeen om te overleggen en om samen een plan van aanpak uit te tekenen.

De Vlor toonde zich begripvol voor het feit dat binnen die uitzonderlijke omstandigheden de gebruikelijke beleidsprocessen niet werden gevolgd. Toch trok de raad aan de alarmbel bij minister Weyts en vroeg hij om alle onderwijspartners te betrekken in het crisisoverleg over de maatregelen die het hele onderwijsveld aangaan. Als overlegplatform draagt de Vlor de participatie van alle stakeholders hoog in het vaandel. Deze crisis treft ons allemaal: de inrichters van onderwijs, het personeel,... maar ook de gebruikers van onderwijs zoals de leerlingen, studenten, cursisten en ouders en maatschappelijke organisaties.

De minister gaf gehoor aan die bezorgdheid en voegde de Vlor toe als waarnemer aan het crisisoverleg. We kunnen dat overleg sindsdien volgen en geven er de bezorgdheden mee van de overige onderwijspartners die vertegenwoordigd zijn in de Vlor. Zo kwamen ook de bezorgdheden van de scholieren, studenten en ouders op de tafel van het crisisoverleg. Hun verzuchtingen over de nood aan een transparante communicatie, duidelijke richtlijnen over de examens, de herop-

start van de scholen en de bezorgdheden van de socio-culturele geledingen over de impact van afstandsonderwijs op kwetsbare groepen werden gedeeltelijk meegenomen in de draaiboeken voor de heropstart van de scholen.

Crisisbestendig onderwijs in de toekomst

Door zijn unieke samenstelling en onafhankelijk karakter is de Vlor het uitgelezen forum om samen na te denken over wat deze crisis ons leert, als bestuur, leraar, leerende, ouder of andere betrokkene in onderwijs. Vanuit de ervaringen van vandaag zal de Vlor dit najaar aanbevelingen doen voor beleidsmaatregelen die nodig zijn voor onderwijs dat in de toekomst beter bestand is tegen dit soort crisissen. Het zal daarbij gaan om maatregelen voor de middellange termijn, en dus niet voor de heropstart dit schooljaar of in september.

De Vlor wil die denkoefening maken met al zijn ledenorganisaties en voor alle onderwijsniveaus. We vertrekken van een analyse van de risico's waaraan onderwijs blootgesteld is en de problemen die zich gemanifesteerd hebben, maar ook van de kansen en opportuniteiten die naar boven gekomen zijn. Welke nieuwe inzichten zijn de voorbije maanden gegroeid over de impact van een dergelijke crisis voor de organisatie van onderwijs, het onderwijspersoneel, de leerlingen en studenten,...? Wat betekent dat voor het beleid op schoolniveau en op macroniveau?

In de gesprekken die daarover ondertussen zijn opgestart stellen we vast dat veel leden van de Vlor hun ervaringen willen delen en uitwisselen om in dergelijke crisissen in de toekomst beter aan te pakken. Het advies met die aanbevelingen zal op 21 oktober 2020 worden bezorgd aan minister Ben Weyts.

foto: Ann Schrauwen@Afrif Zuid, Antwerpen

Spots op gelijke onderwijskansen

Vlak voor de uitbraak van Covid-19 in België bracht de Vlor een nieuw advies uit over de nood aan een sterk beleid voor gelijke onderwijskansen (GOK) om kwaliteit en excellentie voor alle leerlingen te kunnen realiseren. Daarin beschrijft de Vlor hoe zowel de overheid als het onderwijsveld zich daartoe kunnen engageren. De coronacrisis heeft de problematiek van kansongelijkheid extra scherp duidelijk gemaakt. Nog meer dan anders is het een uitdaging om gelijke kansen te garanderen voor kinderen en jongeren die als gevolg van maatschappelijke factoren vanuit een achterstandspositie beginnen aan hun onderwijsloopbaan. Omdat het advies nog voor de coronacrisis is uitgebracht, is het niet vanuit die invalshoek geschreven, maar het biedt wel inspiratie voor beleid met extra aandacht voor GOK in post-coronatijd.

GOK gaat breed

Versillen in prestaties en schoolloopbanen zijn nog te vaak te verklaren door de achtergrond van de leerlingen, denk bijvoorbeeld aan de laatste PISA-resultaten. Daaraan werken moet dan ook de doelstelling zijn van GOK-beleid, voor de overheid en voor scholen. Je kan GOK-beleid niet reduceren tot taalbeleid of huiswerkbegeleiding. Om aan gelijke onderwijskansen te werken, hebben scholen meer hefboomen. De zes thema's van het GOK-decreet geven de complexiteit van GOK weer: preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden, taalvaardigheidsonderwijs, intercultureel onderwijs, doorstroming en oriëntering, socio-emotionele ontwikkeling, leerlingen- en ouderparticipatie. Scholen kunnen zich beroepen op de meest recente wetenschappelijke inzichten over die thema's.

Kwaliteit

Scholen moeten hun GOK-beleid verantwoorden, in de eerste plaats voor zichzelf, de leerlingen en hun ouders, maar ook ten aanzien van de inspectie. Opbouwende verantwoording biedt veel voordelen: je kijkt in dat geval vanuit verschillende perspectieven en dat is zeker nodig in het geval van GOK, omdat het zo'n complex gegeven is. Opbouwend verantwoord geeft scholen ook inspiratie voor hun interne kwaliteitsontwikkeling.

Samenwerking en expertise-uitwisseling

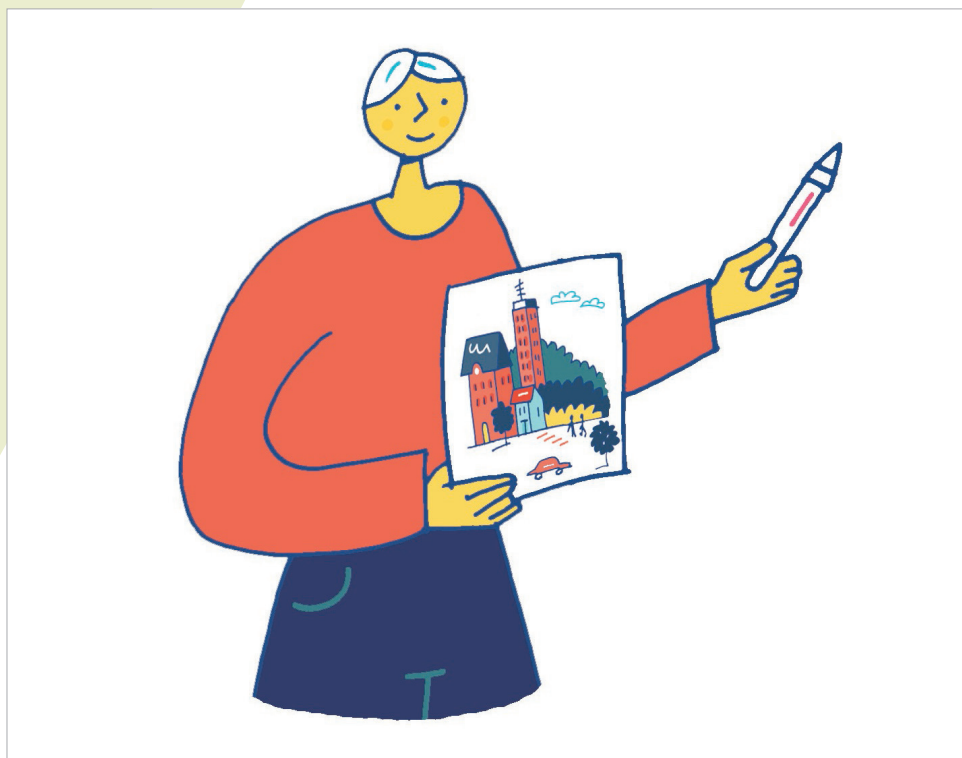
Scholen hebben in hun GOK-beleid vele partners. Denk aan pedagogische begeleiding en CLB, ouders en leerlingen, welzijns- en vrijetijdsactoren,... Vanuit hun specifieke opdracht en specifieke expertise hebben zij elk een rol in een breed netwerk rond de school.

De leraar op school en in de samenleving

In het overleg van de Vlor komt een groep sinds dit schooljaar samen rond de vraag: hoe kunnen we meer mensen motiveren om een sterke leraar te worden en te blijven binnen een maatschappij die de leraar ook naar waarde schat? Ze focussen daarbij op de aantrekkelijkheid van de leer- en werkplek van de leraar, de voorwaarden om professioneel te kunnen functioneren en het imago en de maatschappelijke waardering voor het lerarenberoep in de samenleving. Via een open participatie van verschillende stakeholders binnen en buiten onderwijs probeert de groep een nieuw perspectief over die thema's te verzamelen.

De leraar aan het woord

Om het project vorm te geven, deden we in februari een brede oproep aan leraren uit het basis- en secundair onderwijs om ons te vertellen waar zij van wakker liggen. Uit de vele reacties selecteerden we elf leraren om op 4 maart 2020 naar de Vlor te komen om het gesprek aan te gaan over de uitdagingen waarmee ze dagelijks te maken krijgen en wat dit voor hun functioneren betekent. In de loop van de maand juni organiseerden we ook een digitale lerarentafel over de impact van de huidige crisis op het leraar-zijn. De projectgroep in de Vlor is ondertussen aan de slag gegaan met hun inbreng om zo de centrale vragen van het project te bepalen. U leest daarover zeker meer in de volgende nummers van In Beraad.

● Lees het advies 'Spots op gelijke onderwijskansen' (21/02/2020) op www.vlor.be/adviezen

Hoger onderwijs en leerplichtonderwijs kunnen veel van elkaar leren over de begeleiding van leerlingen en studenten uit kansengroepen en ze kunnen ook meer samenwerken, waarbij we een vlottere doorstroom naar gewenste studierichtingen nastreven. De uitwisseling en samenwerking kan gaan over the-

ma's als studiekeuzebegeleiding en oriëntering, werken met rolmodellen, hoe mechanismen van waterval en uitval begrijpen en vermijden enzovoort.

De Vlor kijkt uit naar verdere dialoog over gelijke onderwijskansenbeleid tussen de minister en het onderwijsveld.

Nieuwe onderwijsdoelen voor het basisonderwijs

Vanaf 1 september 2023 zullen er in het gewoon basisonderwijs nieuwe eindtermen en ontwikkelingsdoelen zijn. In september 2020 wordt gestart met de ontwikkeling ervan. De Vlor formuleert in een recent advies de principes die dat ontwikkelproces moeten sturen. Op basis daarvan doet hij ook aanbevelingen voor de organisatie van de ontwikkelcommissie en hoe de toekomstige eindtermen en ontwikkelingsdoelen er best moeten uitzien.

● Lees het advies 'Vorm geven aan nieuwe onderwijsdoelen basisonderwijs' (10/06/2020) op www.vlor.be/adviezen

Freinetpedagogie als studierichting in de tweede graad secundair onderwijs

De Vlor gaf een gunstig advies voor de erkenning van een nieuw structuuronderdeel, meer bepaald de studierichting freinetpedagogie in de tweede graad van het secundair onderwijs. De raad is overtuigd van de meerwaarde van een aparte studierichting freinetpedagogie in die tweede graad. De voornaamste argumenten daarvoor zijn:

- Freinetonderwijs is meer dan een pedagogisch-didactische aanpak. Het is een totaalvisie op onderwijs, waarbij jongeren zelf vormgeven aan leren en ontwikkelen. Ze creëren samen met hun begeleiders inhoud en die kan je dus niet op voorhand vastleggen.
- Er is vraag naar de studierichting, zowel bij ouders en leerlingen als bij scholen. Enkele honderden leerlingen zullen vanaf september 2020 freinetpedagogie volgen in het tweede leerjaar A. Het is wenselijk dat zij vanaf het schooljaar daarop ook in de tweede graad voor volwaardig freinetonderwijs kunnen kiezen.
- Het gaat om een brede studierichting. Leerlingen hoeven nog geen allesbepalende studiekeuze te maken.
- De actieve en passieve vrijheid van onderwijs legitimeren een apart structuuronderdeel freinetpedagogie.

● Lees het advies over de erkenning van de studierichting freinetpedagogie in de tweede graad (02/06/2020) op www.vlor.be/adviezen

Tweedekansleerwegen secundair onderwijs

De Vlor verkent momenteel hoe het secundair onderwijs, het tweedekansonderwijs en de examencommissie beter kunnen samenwerken om ongekwalificeerde uitstroom te voorkomen en tweedekansleerwegen aan te bieden. Om het onderwerp verder uit te diepen, deed een stagiair onderzoek via interviews met scholen, centra, vertegenwoordigers van de examencommissie en CLB en inventariseerde de bestaande samenwerking en opportuniteiten voor de toekomst.

Op basis van al die bevindingen zal de Vlor in september een advies uitbrengen over het voorkomen en remediëren van ongekwalificeerde uitstroom door samenwerking.

● Lees het verslag van het tweede seminarie van 20/02/20 op www.vlor.be/activiteiten/verslagen

Meer synergie voor levenslang leren

De Vlaamse Regering wil een platform oprichten dat meer afstemming moet brengen tussen de loopbaan- en competentieversterkende maatregelen van de beleidsdomeinen Werk, Economie en Onderwijs.

Ook levensbreed leren

De Vlor staat bijzonder positief ten aanzien van de scherpe ambities van de overheid voor levenslang leren. De raad onderschrijft het belang van voortdurende vorming en dit niet enkel in functie van de

loopbaan. Men moet niet enkel levenslang maar ook levensbreed leren. Hij adviseert het op te richten platform dan ook om een brede blik op leren aan te houden en niet enkel te focussen op arbeidsmarktgerichte competenties.

De Vlor vraagt ook voldoende aandacht voor het laagdrempelig houden van levenslang leren en de specifieke functie van taalonderwijs in het kader van de maatschappelijke integratie van nieuwkomers. In zijn aanbevelingen over het op te richten platform wees de raad er ook op dat de nieuwe structuren enkel tot een slagkrachtig beleid kunnen leiden als bij alle betrokken partners de juiste intentie aanwezig is. Intenties zijn belangrijker dan structuren.

● Lees de aanbevelingen over voor het platform levenslang leren (31/03/2020) op www.vlor.be/adviezen

InnoVET voor leraren tso-bso

Sinds vorig schooljaar coördineert de Vlor het project InnoVET. Dertien Vlaamse tso- en bso-scholen nemen er aan deel om hun leraren te professionaliseren via technologische innovatie. Een van de doelen van het project is om goede praktijken te delen met andere scholen.

Naar aanleiding van de coronacrisis ontsloot InnoVET al enkele interessante voorbeelden uit de projecten waarmee leraren hun leerlingen technische vaardigheden kunnen aanleren via afstandslernen. Op KlasCement vind je bovendien bestaande (digitale) leermiddelen die geordend zijn volgens de studiegebieden en vakken in de tweede en derde graad secundair onderwijs van het tso en bso.

● Lees meer op www.klascement.net/innovet

Inspiratiedag School onderzoek: uitgesteld

De tweede editie van de inspiratiedag 'School Onderzoek' die de Vlor samen met het departement Onderwijs & Vorming organiseert, zou plaatsvinden op 26 mei 2020. Naar aanleiding van de COVID-19-epidemie en de daaropvolgende maatregelen moesten we die editie uiteraard verplaatsen. De inspiratiedag zal daarom doorgaan op maandag 8 maart 2021.

Ondertussen kunnen leerkrachten (praktijk-)onderzoek raadplegen of kunnen onderzoekers onderzoek delen op de themapagina "Onderwijsonderzoek" van KlasCement.

● Meer info over de studiedag volgt later op www.vlor.be/activiteiten/school-onderzoek-tweede-editie

Thema's voor beleidsgericht onderwijsonderzoek

De Vlor heeft in kaart gebracht over welke thema's er onderzoek moet gebeuren om het onderwijsbeleid en de praktijk te versterken.

Basisonderwijs

- Taalintegratietrajecten voor kleuters
- Personeelsgroepen die niet permanent op één school aanwezig zijn

Secundair onderwijs

- Leerlingenstromen in het gemoderniseerd secundair onderwijs

Leerplichtonderwijs (niveau-overstijgend)

- Evaluatie van de eindtermen
- Meer diversiteit in lerarenteams
- Aantrekkelijkheid van het lerarenberoep
- Beroepsprocedures (juridisering)
- Evaluatie van het participatiedecreet
- Beleid voor welbevinden en preventie en aanpak van pesten op school
- GOK in buitengewoon onderwijs

Hoger onderwijs

- Deelname en doorstroom van kansengroepen
- Waarom studenten in het hoger onderwijs weinig heroriënteren

Levenslang leren

- Geïntegreerd leren
- De doorlooptijd van een opleiding
- Waarom cursisten uitvallen of stagneren in het volwassenenonderwijs
- De implementatie van de nieuwe doelen in deeltijds kunstonderwijs

● **Lees het advies met de themazetting voor beleidsgericht onderwijsonderzoek (21/02/2020) op www.vlor.be/adviezen**

Andere recent uitgebrachte adviezen

- ➔ **Opportunities voor de jaaractieplannen van de Regionale Technische Centra voor het schooljaar 2020-2021, Raad Secundair Onderwijs, 11 juni 2020**
- ➔ **Het minimumaantal uren werkplekcomponent beschreven in de opleidingskaarten voor de zorgberoepen, Raad Secundair Onderwijs, 11 juni 2020**
- ➔ **Academische erkenning van buitenlandse diploma's, Raad Hoger Onderwijs, 9 juni 2020**
- ➔ **Advies over de extra middelen voor technologische component Handelswetenschappen en Bedrijfskunde, Raad Hoger Onderwijs, 12 mei 2020.**
- ➔ **Advies over het programmadecreet bij de begrotingsaanpassing 2020, Algemene Raad, 28 april 2020.**
- ➔ **Advies over de opleidingsprofielen voor het secundair Volwassenenonderwijs, Raad Levenslang en Levensbreed Leren, 31 maart 2020.**
- ➔ **Advies over de aanvragen voor bijkomende programmatie in het dko – voorjaar 2020, Raad Levenslang en Levensbreed Leren, 31 maart 2020.**
- ➔ **Advies over aanvragen voor bijkomende onderwijsbevoegdheid voor cvo – maart 2020, Raad Levenslang en Levensbreed Leren, 31 maart 2020.**
- ➔ **Advies over de opheffing van Syntra Vlaanderen, Algemene Raad, 21 februari 2020.**

In het kader van de overheidsmaatregelen om het coronavirus te bestrijden, paste de Vlor vanaf 16 maart 2020 zijn werking aan. Waar nodig en mogelijk, werd verder gewerkt aan adviezen via schriftelijke procedures en digitale vergaderingen. Dankzij de medewerking en flexibiliteit van de enthousiaste Vlor-leden zijn de adviezen die nodig waren voor de uitwerking van het verdere beleidsproces kunnen worden afgewerkt voor eind juni 2020.

➔ www.vlor.be/adviezen

